

פתרון בחינת הבגרות בהיסטוריה

חלק א' – יחידה אחת

קיץ 2013

מספרי השאלון: 220,022115

מוגש על ידי:

רענן נוימרק וארז כסיף

מורים להיסטוריה ברשת בתי הספר של

יואל גבע

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

התשובות הן בנקודות בלבד, על הנבחן לפרט את הדברים

פרק ראשון – לאומיות

הנבחרים נדרשו לענות על אחת מהשאלות 1-2.

שאלה מספר 1- עלייה והתיישבות בארץ ישראל בשנים 1882-1914

סעיף א'

שני מאפיינים של מושבות הבאים לידי ביטוי בסמל:

- 1) כלכלה תקלאית (עץ פרי ההדר, אשכול הענבים, אלומת החיטה), הן לאור העובדה כי התנועה הציונית ניסתה לבנות מודל של יהודי 'חדש' – עובד אדמה – השונה מאוד מהסטריאוטיפ הגלותי, והן לנוכח העובדה כי כמעט ולא היו אפשרויות תעסוקה אחרות בארץ-ישראל באותה התקופה.
- 2) שמירה על תורה ומצוות (בית כנסת), לאור העובדה שחלק גדול מעולי העלייה הראשונה היו אדוקים בדתם.

להלן הבדל אחד בין המושבה והקבוצה – גודל אוכלוסיית היישוב: המושבה מנתה בדרך כל כמה עשרות משפחה והקיפה בסך הכול כמה מאות בני אדם, ואילו הקבוצה (הקטנה) מתקופת העלייה השנייה הקיפה כמה עשרות בודדות. בדרך כלל פחות מעשרים בני אדם.

סעיף ב'

להלן שלושה קשיים של העולים לארץ ישראל עד מלחמת העולם הראשונה.

- 1) חוסר ידע/התמצאות בעבודה תקלאית: זאת לנוכח העובדה שבאירופה כמעט ולא עסקו יהודים בחקלאות ולנוכח היעדר הכשרה לעבודה כזו. העולים נאלצו אפוא ללמוד את העבודה בשיטת 'ניסוי וטעייה' ובזבזו לא מעט משאבים על ניסיונות שכשלו.
- 2) אבטלה בהיקף גדול: זו הייתה הבעיה העיקרית של עולי העלייה השנייה (1904 – 1914). 90 אחוזים מעולי עליה זו נאלצו לעזוב את הארץ לנוכח כישלונם במציאת עבודה במושבות.
- 3) יחסו העוין של השלטון העות'מאני למפעל הציוני: שבא לידי ביטוי בצורך לבזבז את מעט המשאבים שעמדו לרשות העולים (גם) על מתן שוחד לפקדי שלטון (בקשיש). המשרד הארצישראלי סייע, בין היתר, בהקמת חוות לאומיות שמטרתן הייתה להכשיר את העולים לעבודה תקלאית. בכך שיפר את מקדם הידע של העולים בעבודה תקלאית (קושי מס' 1 לעיל) והגדיל את סיכוייהם להשתלב בעבודה כעובדים מיומנים (קושי מס' 2 לעיל).

שאלה מספר 2 - עלייה והתיישבות בארץ ישראל בשנים 1882-1914

סעיף א'

הנימוקים במכתבו של ויצמן בזכות תמיכה בבריטניה בתחילת מלחמת העולם הראשונה:

- **מעצמות ההסכמה עתידות לנצח:** ויצמן צופה שמעצמות ההסכמה ינצחו במלחמה. תמיכה של הציונים בצד המנצח תוכל לפתוח אפשרויות חדשות בפני התנועה הציונית. **ביסוס מהקטע:** לדבריו של ויצמן תכניותיו מבוססות על הנחת יסוד אחת, ההנחה שמדינות ההסכמה ינצחו.
- **אנגליה תפעל לעשות צדק עם שאיפותיהן של אומות קטנות:** ויצמן סבור שאנגליה תפעל למימוש שאיפותיהן של אומות קטנות ולכן יהיה זה נכון לתמוך בה, בהתחשב בעובדה שהיהודים הם אומה קטנה ששאיפתה להשיג בית לאומי. **ביסוס מהקטע:** ויצמן מאמין שאנגליה לוחמת את מלחמתן של אומות קטנות ושאיפתה היא להביא צדק לעולם שעיף מהמלחמה הנוראה.
- **אנגליה עתידה להשתלט על ארץ-ישראל:** ויצמן סבור שבמהלך המלחמה תשתלט בריטניה על ארץ-ישראל. כיוון שהציונים רצו להקים את הבית הלאומי היהודי בארץ-ישראל, אך טבעי הדבר שיש לתמוך במדינות ההסכמה עליהן נמנית גם אנגליה. **ביסוס מהקטע:** ויצמן אומר שאין ספק בליבו כי ארץ-ישראל עתידה ליפול בתחום השפעתה של אנגליה.
- **תמיכה באנגליה תסייע להרחבת ההתיישבות הציונית בארץ-ישראל:** תמיכה באנגליה העתידה להשתלט על ארץ-ישראל תשמש מנוף להאצת ההתיישבות הציונית בארץ. **ביסוס מהקטע:** ויצמן אומר בקטע שכעת, עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, הגיע השעה לתבוע את זכותו של העם היהודי לייסד ישוב יהודי מאורגן ואוטונומי בארץ-ישראל.

מדוע העדיפה התנועה הציונית לנקוט עמדה ניטראלית כלפי הצדדים הלוחמים?

כשפרצה מלחמת העולם הראשונה ניצבה התנועה הציונית בפני דילמה: במי מהצדדים הלוחמים לתמוך? התנועה הציונית חששה שתמיכה ב"מעצמות ההסכמה" (בריטניה צרפת רוסיה...) עלולה לגרום לפגיעה של הטורקים בשוב היהודי הציוני שקם בארץ (טורקיה היא אויבת של מעצמות ההסכמה).

להנהגה הציונית היה ברור שהמלחמה עתידה לשנות סדרי עולם ותמיכה בצד המנצח עשויה להעניק יתרונות לתנועה הציונית בדרישתה להקמת בית לאומי יהודי בארץ-ישראל, אך לא ניתן היה לדעת מי מהצדדים הלוחמים ינצח במלחמה, ותמיכה בצד המפסיד עלולה לחסל את התקווה הציונית להקמת הבית הלאומי היהודי. במצב עניינים זה מחליטה התנועה הציונית לנקוט בגישה ניטראלית, כשלמעשה כתוצאה מהחלטה זו שותקה פעילותה של ההנהגה הציונית הרשמית במהלך המלחמה.

סעיף ב'

האינטרסים שביקשה בריטניה לקדם באמצעות הצהרת בלפור:

- **קידום אינטרסים בריטיים במזרח התיכון:** הבריטים מפרסמים את הצהרת בלפור במטרה להפוך את ההתיישבות היהודית בארץ לנאמנה לבריטניה ותלויה בבריטניה. התיישבות יהודית נאמנה לבריטניה עשויה הייתה להבטיח את האינטרסים הבריטיים באזור נגד תביעותיה של צרפת לשלטון בארץ-ישראל. במידה וצרפת תשתלט על ארץ-ישראל, הדבר קוטע את הרצף היבשתי הבריטי מהמפרץ הפרסי לתעלת סואץ. הבריטים ראו חשיבות עליונה בשליטה בתעלת סואץ ששימשה מעבר ימי חשוב ביותר לקשר עם המושבות הבריטיות במזרח הרחוק ובאפריקה.
- **שיקולים בריטיים הנובעים ממלחמת העולם הראשונה:** לבריטים היו שורת שיקולים שנבעו מהמצב המלחמתי כאשר פרסמו את הצהרת בלפור.
  - ✓ הבריטים עמדו בתקופה זו בפני המתקפה על ארץ-ישראל ופרסום הצהרה פרו-ציונית תבטיח את תמיכת היישוב היהודי בארץ בכוחות הבריטים הפולשים.
  - ✓ בתקופה שקדמה לפרסום הצהרת בלפור היו ידיעות שגרמניה עומדת לפרסם הכרזה דומה במטרה לגייס את היהודים לצידם. הבריטים רצו להקדים את הגרמנים ולפרסם הצהרה פרו-ציונית מטעמם, ובכך לרוקן מתוכן את ההצהרה הגרמנית במידה ותפורסם.
  - ✓ כחצי שנה לפני פרסום הצהרת בלפור נכנסה ארצות-הברית למלחמה לצד בריטניה. בארצות-הברית היו גורמים שונים שהתנגדו למעורבות במלחמה. הבריטים האמינו שפרסום הצהרה פרו-ציונית תגרום ליהודי ארצות-הברית להפעיל לחץ על הממשל האמריקאי להמשיך במאמץ המלחמתי לצד בריטניה, בתקווה לניצחון בריטי שיאפשר את מימוש ההצהרה והענקת זכויות ליהודים בארץ-ישראל.
  - ✓ בפברואר 1917 התחוללה הפיכה נגד שלטון הצאר ברוסיה והוקמה בה ממשלה זמנית. הבריטים והרוסים היו בעלי ברית במלחמה. הבריטים חששו שבעקבות ההפיכה יפרשו הרוסים מהמלחמה. פרישת הרוסים תאפשר לגרמנים להפנות את כוחותיהם לחזית המערבית ולהכריע את המערכה לטובתם. חלק ממנהיגי המהפכה ברוסיה היו יהודים. הבריטים קיוו שפרסום הצהרה פרו-ציונית תגרום למנהיגים היהודים לשכנע את ההנהגה הרוסית להישאר במלחמה בתקווה שניצחון בריטניה יסייע למימוש הצהרת בלפור.
  - ✓ חיים ויצמן ממנהיגי הבולטים של התנועה הציונית חי בבריטניה והיה בקשר הדוק עם פוליטיקאים בולטים ובהם שר החוץ הלורד בלפור, ראש הממשלה לויד ג'ורג' ושר הימייה וינסטון צ'רצ'יל. ויצמן סייע למאמץ המלחמה הבריטי ככימאי כאשר פיתח תהליך שהוזיל את עלויות הייצור של אבק השריפה ופרסום ההצהרה היה מחווה לויצמן על תרומתו.

אחד הקשיים שנבעו מנוסח ההצהרה:

- הצהרת בלפור היא הצהרה דו-משמעית. אמנם, מובעת בה תמיכה בשאיפה הציונית להקמת בית לאומי יהודי בארץ-ישראל, אך נוסח ההצהרה אינו חד-משמעי ויוצר קשיים לא מעטים:
- בהצהרה נכתב ש "ממשלת הוד מלכותו רואה בעין יפה את הקמתו של בית לאומי לעם היהודי..." זהו נוסח לא מחייב. לא ברור מה תעשה ממשלת בריטניה כאשר נאמר "תראה בעין יפה". גם הביטוי "בית לאומי" נתון לפרשנויות שונות. האם מדובר במדינה עצמאית? באוטונומיה?
  - בהצהרה נאמר "הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ-ישראל" האם מדובר בכל שטח ארץ-ישראל או רק בחלק מהשטח? האם מדובר על ארץ-ישראל המערבית או גם על השטחים מזרחה לנהר הירדן?
  - בהצהרה נאמר שלא ייעשה שום דבר העלול לפגוע בזכויות ובמעמד הפוליטי מהם נהנים היהודים בכל ארץ אחרת. לא ברור כיצד ניתן ליישם חלק זה בהצהרה. האם בריטניה תתערב בנעשה בארצות אחרות כדי להגן על זכויות היהודים?
  - בהצהרה נקבע במפורש שלא ייעשה שום דבר שעלול לפגוע בזכויות האזרחיות או הדתיות של הערבים בארץ. עובדה זו יוצרת כפל משמעות, כיוון שאמנם קיימת בהצהרה התחייבות לתנועה הציונית, אך מנגד מתחייבים הבריטים שלא לפגוע בזכויות הערבים החיים בארץ.

פרק שני

הנבחנים נדרשו לענות על אחת מהשאלות 3-4.

שאלה מספר 3- גורמים שהשפיעו על פעילות התנועות הלאומיות

סעיף א'

בחרנו להתייחס להשפעתם של הגורמים הנ"ל על יעדיה של התנועה הלאומית הפולנית. ביחס למצב המדיני: פולין הייתה נתונה לכיבוש של מעצמה זרה ולמעשה הייתה חלק מהאימפריה הרוסית. הכיבוש המתמשך תרם תרומה להתחזקות התודעה הלאומית הפולנית שהתגבשה כתנועה של שחרור מהשלטון (הרוסי) הזר. בכך היווה המצב המדיני גורם מסייע לקידום יעדיה של התנועה הלאומית הפולנית. (מצד שני, השלטון הרוסי הפעיל את עוצמתו הצבאית והמדינית כנגד התנועה ופעיליה ובכך שימש גורם מעכב).

ביחס למידת הפיצול התרבותי/חברתי: האוכלוסייה הפולנית הייתה מלוכדת מאוד לאור העובדה שהנמנים אליה היו נוצרים קתולים ודוברי פולנית. ההומוגניות -- היעדר הפיצול התרבותי חברתי -- הקלו מאוד על התגבשותה של הלאומיות הפולנית כלאומיות אתנית, למול השלטון הזר. בכך תרמה תרומה חשובה להתגבשותה של התנועה הלאומית הפולנית. (אפשר לציין שזו התחזקה גם לנוכח הפיצול התרבותי – בעיקר למול המיעוט היהודי הגדול שנתפס כיסוד זר ומפריע).

כוחה של הכנסייה: החברה הפולנית הייתה חברה דתית (נוצרית-קתולית) אדוקה. לכנסייה הייתה אפוא עוצמה רבה בחברה ובתרבות הפולנית. הלאומיות הפולנית התגבשה כלאומיות אתנית שהדגישה עד למאוד את הזהות הדתית הייחודית של העם הפולני. מכאן תרומתה של הכנסייה לקידום יעדיה של הלאומיות הפולנית.

סעיף ב'

להלן שני גורמים שהקשו על פעילותה של התנועה הציונית עד ל-1914:

(1) **פיזורו של העם היהודי:** אוכלוסיית המטרה של התנועה הציונית – העם היהודי – הייתה מפוזרת בכל רחבי העולם ובוודאי שלא ישה באזור המטרה: בארץ ישראל. זו הייתה מאוכלסת ברובה בלא יהודים. עובדה זו יצרה קושי עצום לתנועה הציונית, שכן היה עליה לקבץ יהודים ממקומות שונים ומרקעים תרבותיים שונים לפעולה משותפת.

(2) **אופוזיציה פנימית:** רוב רובו של העם היהודי התנגד לציונות מסיבות שונות. כך למשל, יהודים חרדים פסלו את הציונות מנימוקים דתיים וטענו כי אין לזרז את בוא המשיח, יהודים משתלבים ראו בציונות איום על האמנסיפציה ומקור לבעיית 'האזרחות הכפולה' ואילו אחרים טענו כי מטרת הציונות אינן ריאליות, כלומר: אינן ניתנות להגשמה. התנגדות כה קשה מצד אוכלוסיית המטרה של המפעל הציוני יצרה איום רציני ביותר על סיכויי הצלחתו.

להלן גורם שסייע לפעילות הציונית - **התופעה האנטישמית:** השנאה המסורתית ליהודים הרימה ראשה במחצית השנייה של המאה התשע-עשרה. במזרח אירופה לבשה צורה אלימה בדמות 'האנטישמיות הפוליטית' ובמערב הטילה צל כבד על השתלבותם המוצלחת של היהודים במדינותיהם כפי שהוכיחה, בין השאר, פרשת דרייפוס. האנטישמיות הייתה גורם מסייע מרכזי לתנועה הציונית שהתגבשה בעיקר כמענה לבעיה האנטישמית, זאת בהנחה שבמדינתם שלהם לא יהיו יהודים חשופים לרדיפות אנטישמיות.

שאלה מספר 4- הלאומיות בסוף המאה ה-19 ובתחילה המאה ה-20

סעיף א'

שלושה מאפיינים הקושרים בין בני אותו לאום ומלכדים אותם:

❖ חברתית

- **תחושת שייכות ונאמנות ללאום המשותף:** תחושה זו גישרה על-פני ההבדלים הכלכליים, החברתיים והמסורות האזוריות השונות של חברי הלאום.

❖ תרבותית

- **הזהות הלאומית התגבשה סביב טריטוריה משותפת – מולדת:** ההתלכדות הלאומית התגבשה, בדרך כלל, סביב טריטוריה שנקראה מולדת. סביב המולדת התגבשו: מסורות, דפוסי פולקלור

מגוונים, סיפורים ואגדות עם שהועברו מדור לדור, זיכרונות, הסכמות והסברים לגבי אירועים מעצבים ומכוננים (למשל מלחמות), סמלים, ביטויי שפה משותפת רשמית ומדוברת.

- **בניית זהות לאומית משותפת באמצעים שונים:** הלאומים השונים פעלו להחיות מסורות עממיות, ליצור תרבות משותפת המורכבת מסמלים, מיתוסים, סיפורי עם, טיפוח השפה, הדגשת הזיכרון ההיסטורי המשותף, שייכות דתית משותפת, טיפוח אתרי זיכרון, שירים עממיים, תלבושות מסורתיות ומאכלים מסורתיים.

❖ פוליטית

- **השאפה של הלאום לבטא את עצמו באמצעות הקמת מדינה עצמאית:** במישור הפוליטי התגבשה הדרישה לאחד ולייחד את בני הלאום במסגרת מדינה ריבונית עצמאית.
- **ערעור על הלגיטימיות של מוקדי כוח קודמים בשלטון:** התנועות הלאומיות יצאו נגד מוקדי הכוח שניהלו עד לאותה העת את הפוליטיקה במדינה: שושלות מלוכה, האצולה והכנסייה. הדרישה הייתה להעביר את מוקדי העוצמה ואת השלטון ללאום – לעם.

סעיף ב'

שניים מהשינויים שיצרה תופעת הלאומיות המודרנית במפה המדינית של אירופה:

- **איחוד איטליה:** בשנת 1861, לאחר מאבק שנמשך מספר שנים הצליחו האיטלקים להקים מדינה מאוחדת בדרומה של אירופה.
- **אחוז גרמניה:** בשנת 1871, לאחר מאבק שנמשך מספר שנים הצליחו הגרמנים להקים מדינה מאוחדת וחזקה במרכז אירופה.

אחד השינויים שיצרה תופעת הלאומיות בחברה האירופית:

- **מיתון המתח הבין-מעמדי:** תופעת הלאומיות הפנתה את תשומת הלב של בני העם למאבק להשגת עצמאות ומיתנה מתחים בין השכבות המבוססות ודלות האמצעים. מיקוד תשומת הלב במאבק הלאומי מיתן את המתח הבין-מעמדי.
- **מעבר מנתינות לאזרחות:** עד להופעת הלאומיות היו מרבית בני האדם נתינים חסרי זכויות. הופעת הלאומיות והקמת מדינות הלאום העניקה לראשונה לנתינים באירופה זכויות פוליטיות ובראשן ריבונות העם, קנייניות וזכויות נוספות.
- **רדיפת מיעוטים לאומיים:** הופעת הלאומיות הציגה באור שלילי בני לאומים אחרים שהלאום הנאבק להשגת עצמאות ראה בהם יסוד זר. לעיתים גרמה הלאומיות לתופעות לאומניות ובהן שנאה לזרים ולבני לאומים אחרים. זהו הרקע לצמיחת השנאה ליהודים – האנטישמיות.

פרק שלישי- ממדינת מקדש לעם הספר

הנבחרים נדרשו לענות על שתיים מהשאלות 5-7.

שאלה מספר 5- הצהרת כורש ושיבת ציון

סעיף א'

להלן שתי סיבות למתן הצהרת כורש:

- 1) שיקול גיאוגרפי-פוליטי: כורש ביקש לחזק את יהודה ששכנה על גבולה של האימפריה המצרית היריבה. הצהרת כורש נועדה לקדם את האינטרסים של התושבים ביהודה, לעשותם נתינים נאמנים לשלטונו ובכך לצמצם את השפעתה באזור של היריבה מצרים.
- 2) שיקול מדיני: האימפריה הפרסית נהגה מדיניות של סובלנות דתית. הסיבה לכך הייתה ברצון לגייס אליטות מקומיות – בד"כ דתיות – לצד האימפריה. ע"י כך להקל מאוד על מימוש תהליכי השליטה ביהודה, ובכלל. 'כתובת הגליל' מחזקת עד למאוד את מהימנות ההצהרה כמקור היסטורי, נוסף על ספר עזרא, המלמד על הענקת הצהרת כורש כעובדה היסטורית. אמנם בין שני הנוסחים של ההצהרה ישנם הבדלים, איך לא מדובר בהבדלים מהותיים והם מוסברים בשוני בקהל היעד שאליהם מופנים שני המסמכים.

סעיף ב'

להלן שניים מהאתגרים (קשיים) שאיתם התמודדו שבי ציון:

- 1) בעניין היחסים עם האוכלוסייה הנוכרית – שבי ציון ביקשו 'לשמור מרחק' מהאוכלוסייה השומרנית במסגרת הניסיון לקיים את עקרון 'זרע הקודש' ולהקפיד על הימנעות מנישואי תערובת;
- 2) בעניין בניית בית המקדש: זו ארכה זמן רב ביותר לנוכח מצבור של בעיות וקשיים וביניהם התנגדות השומרונים (תושבי הר אפרים) למפעל הבנייה לאחר שבקשתם להשתתף נדחתה, התנגדותו של תנאי הפחה מעבר הירדן למפעל הבנייה והעיכוב שיצרה והקושי במימון מפעל הבנייה לנוכח עול המיסוי הכבד בתקופת מלכותו של כנבוזי ומלחמותיו במצרים.

שאלה מספר 6- השלטון הרומאי בארץ ישראל

סעיף א'

מדיניות השלטון העקיף "מלך החסות" שירתה היטיב את האינטרסים של רומא, שכן ייעלה עד למאוד את תהליכי השליטה ביהודה. מלך החסות הכיר היטיב את האוכלוסייה וצרכיה, היה אהוד בדרך כלל על המקומיים כמי שנחשב 'אחד משלהם'. בכך צמצם מאוד את הסיכוי להתפרצות מרד ולכן הוזיל את עלויות השליטה ביהודה. שלטונו אפשר אפוא 'שקט תעשייתי' שהיה רצוי ונוח עד למאוד לאימפריה הרומית. היו גם שיקולים אחרים כפי שמלמדת למשל הדוגמא של הורדוס שגדל ברומא והיה מוכר ואהוד על חוגי השלטון בה שלהם חב נאמנות מוחלטת. לשלטון נציבים – כחלופה למלך חסות – היה מחיר מבחינת השלטון ברומא כפי שמלמד הניסיון ההיסטורי: לא אחת מלכי חסות נהגו למרוד בשלטון המרכזי ברומא, כפי שמוכיחה הדוגמא של יוליוס קיסר. (קיסר השתמש במשאבים שעמדו לרשותו כנציב בגאליה -- צרפת של היום -- כדי לתפוס את השלטון ברומא)

סעיף ב'

להלן פעולה אחת של הורדוס שנועדה לחזק תמיכת היהודים בשלטונו: שיפוץ והרחבת בית המקדש ותמיכה במעמד הכוהנים; להלן פעולה של הורדוס שנועדה לחזק תמיכת הרומאים בשלטונו: הקמת מבנים בסגנון רומי-הלניסטי בכל רחבי הארץ/הקמת נמל בקיסריה לכבוד הקיסר הרומי.

שאלה מספר 7- "המרד הגדול"

סעיף א'

הגורמים למתח בין יהודים ונוכרים בארץ-ישראל: מאז הכיבוש הרומי בשנת 6 לפני הספירה הלכה וגברה העוינות בין האוכלוסייה היהודית והנוכרית בארץ-ישראל. הנוכרים זלזלו בדת היהודית המונותאיסטית וסגדו לאמונה האלילית – הלניסטית. הנציבים הרומאים היו תלויים בנוכרים שחלקם שירתו בחיילות עזר מקומיים ולכן בד"כ צידדו (תמכו) בהם ולא ביהודים. ערב פרוץ המרד הקצינו היחסים בין יהודים לנוכרים והגיעו לפרעות אלימות בהן טבחו הנוכרים אלפי יהודים בעיר קיסריה. התגברות המתח בין היהודים לנוכרים זרזה את פרוץ המרד שנועד לסלק את הזרים מארץ-ישראל.

סעיף ב'

נימוקי המתנגדים ל"מרד הגדול" ברומאים:

- בראש המתנגדים למלחמה ברומאים עמד המלך אגריפס השני שמלך בחסות רומא [אגריפס השני היה נינו של הורדוס]. אגריפס נשא בירושלים נאום ארוך בגנות המאבק ובו הזהיר שמרד ברומאים הוא חסר סיכוי, ויוביל לחורבן ירושלים. המתנגדים למלחמה המכונים גם **המתונים** הורכבו מכמה קבוצות; משפחות הכהונה הגדולה ועשירי היישוב בני האצולה הירושלמית, יורשי בית הורדוס ובראשם אגריפס השני, הצדוקים וחלק ממנהיגי הפרושים שחששו מאסון נורא שתמיט ההתקוממות על היישוב היהודי בארץ-ישראל. עמדתם הייתה שאין למרוד ברומא כיוון שמדובר במעצמה אדירה השולטת בכל העולם ולה צי אדיר ויכולת כלכלית עצומה. לטענת המתנגדים אין לצפות לסיוע מעמים נוספים כיוון שהרומאים שולטים על כל השטחים המקיפים את ארץ-ישראל. גם ההסתמכות על סיוע של אלוהי ישראל שגויה כיוון שללא תמיכה אלוהית לא היו הרומאים מגיעים לאימפריה כה אדירה. בנוסף הבעיה היא עם הנציב ביהודה (פלורוס) ולא עם השלטון הרומי. המסקנה היא שמרד ברומאים פרושו חורבן היישוב היהודי בארץ-ישראל ולכן יש להימנע ממנו בכל מחיר.

כיצד השפיעו המחלוקות בעם בתקופת המרד על תוצאותיו?

המחלוקות בעם בתקופת המרד סייעו לרומאים לנצח את המערכה. העובדה שסיעות שונות בעם היהודי נאבקו נגד הנהגת המרד פגעה בלכידות ובתחושה של צדקת המאבק ותרמה להצלחת הרומאים.